

درگاه

اون بش کونده برنشر اولنور

۲۰ توز ۳۳۷

نومرو : ۷

برنجی سغه : برنجی جلد

ندیم ، صحائف الاخباری ترجمه به باشلادی
سنه قوتی بر موقع و شهرت صاحبیدی . تذکره سنی
« ۱۱۳۳ » ده یازمه باشلاری « ۱۱۳۴ » ده اتمام
ایدهن دورک قاضی عسکر لرندن سالم افندی : « حالا
طریق علیه مدرسین کرامدن و گروه جلیله میانه سنده
ارباب کلاک معروف و بنام لرندندر . اگرچه آناری
رونی بخش مجموعه شعرا و گفتاری بالجله معلوم
طرا اولدیغندن مشهور جله اناام و مشهور خاص
وعامدر . آنجق بوجه جلیله کسب شرف جدید انیون
بوسمه بطوغه بدولندی . « دیورکه بوسطر لرندیه
اوصیر لرده ویریلن قیمت واهیتی کوسترمسی اعتبارله
چوق شایان دقتدر .

صحائف الاخبار ترجمه سنه نه قوتی و اتمام ایستدیکی
و ترجمه نه زمان اکیال ایستدیکی سوبله بن برویقه به
مع الاسف مالک بولموروز . شوقا دارکه بو ترجمه به
صیریز لقه انتظار ایدهن داماد ابراهیم باشا ، کتابک
تورکجه نقله چالیشدی ائشاده ندیمی ، تشویقندن
کیری قالدوردی . نهایت ترجمه ای اکیال ایستدیکی خبر
ویردیکی زمان باشا ، ندیه ، کندی کتبخانه سنسک
حافظ کتبخانی لایق کوردی . بوزده ایستیدن
ندیمک سو نیجه نهایت یوقدی :

ای قدسیان امان بکا امداد و قیددر
بر حیرت آلدی ناطقه مک تاب و راحت
بالله کلک شوخه امداد ایدک بر آرز
وصف ایلم افندمک احسان و همت
اطمن نه کونه وصف ایدهم بن نه سولیم
بلیم نیجه ادا ایدهم شکر نعمت
احسان ایلوب کرم بیوروب همت ایلیوب
لطف ایستدی بنده سینه کتبخانه خدیت
اول خدمت جلیله افندم خدا بیلور
چوقدن چکردی خاطر آزاده حسرت
.....
وقتا که ایردی گوشه بوزده ایلم
امضا افندمک کرم هم کرامت
معلومک اولسون ایستدی افندمک بنده که
لطفک مروتک کرمک بولدی غایت

محمد مراد

تأشاش

نمایش ملی

اعتراف اتمک لازم درک : مملکت ، سنه لرجه
توکل کولاری آلتنده سینه سینه یانان بتون حیاتیته ،
کچر دیکز شو قورقوج دورده رغما جوشتون بر
برکان خالده اظهار اییدیور . اوج ، بیش سنده
علم و صنعت بولارنده صره صره اوزانان ذکا خزمه
لری غریک کوزلرینه تورک وارلنک فیض و بدعت

اثرلری دو کور بواثرلر ، تاریخ بلاقلرینه برآورده
معجزه سی حالده انتفاش ایقیدر .

بزه بواسطه شانی بخش ایدن مثاللری ، حقیقی اولدی
کبی ولایق اولدی قدر اهمیتله سزوب تقدیر ایدنلر
هره انکی شعبه حیاضده کوره بیلرلر .

عزیز یوردنیک و شان عصرلری آلتده طوتان
ملی حیاتیته استخلاصی ایچون حرب وجدال بیدارلنده
خارقه لر بارانان تورک ، اجتماعی حیاتیته ایچنده علم
و صنعت جبهه لرندده عیبه باشارچی و یارایچی ایمانک
پایانسر افتارینه اورتق بکسه انکه باشلادی .

بزه بوسطر لره ایچنده یالکیز تاشا صنعتیه مشغول
اوله جغیز ایچین موضعه عزمک حدود موضوعه سنی
آشمندن چکیزلرک یالکیز افکار و مشاهد لرینک
خلاصه لرینی تدقیق و تثبیت اتمک چالیشم .

[بو مقدمه بی با یقندن مقصدغه کلیمه : ملنلر
عالی ایچنده بزهده یشماق ، سربسته یشماق حقی
ویرن و او خدندن کلن علوی بر قوتک بکسه لیتی
حرکتلری . مایندنه صنایع نفیسه ایچون دهه سحرلی برجه
روز کاری کتبخانه کزی تیزیز و تهییج اتمکده در .
بو حقیقی کوچوک ، متواضع فقط کوکس قبارتان
بر مثال ایله اکلایق وضو کراد اصل صدمه اولان
تاشا حیاضنک ملیت جریانی ایله نه درجه ونه صورته
مشغول اولدیغنی تدقیق اتمک اولاجق .]

کینارده والای با تحیزلرک برکوشه سنده اسکاداره
برحاله چکک لوش و معوج سواقلرینک برستنده بر
.. سبق مسامره سنده دعوتی ایدک .. مسامره بی بر
آوروپا شهرنده صنعت موسیقی تعلم ایدن کنج بر
وطندا شمر کندی منفعتنه ترتیب ایش .. قواسردن
ماعداه مختلف پارچهلر و سولرله سولسندن نهایت
سینه ما ایله ختام بو مسامره مک هیچ بر نقطه سنی
انتقاده یانیمه چکین ..

بتون مرتیلرینی ، بالخاصه کنج ، موسیقی صنعتکار
لرینی - ناولی و محی الدین بکاری - تبریک ایدر ،
بوراده آلفیشلار .

بز یالکیز اوراده « غریق » دن « موزار » دن
« شوبه » دن انتخاب ایدیش پارچه لری دیکارکن
عسسه سنی اورپرتهن انطباعلری افاده اتمک
چالیشم جغز .

هر شیددن اول شوراسنی خبر ورهلم که مسامره
مسالونی اتخاذ اولان بنا اوله سواری قیشله لری
مشتلاتندن بولان بر آخور ایش ! [اوت محترم
قارنه ، قارلرم ، اوراسی بر آخور ایش !] ایستر
ذوق و شطارت احتیاجندن ، ایستر صنعت و تاشا
لروندن دیکیز ، هر حالده مقبول و خیرکار بر
« احتیاج » دن دوغمه بر تشبیه بر سواری
قیشله سی آخورینی بر تاشا صالونی حاله افراغ
اییدیور . و سوزکرا اوراده غریک که شهروانلرینک
اثرلرینی دیکلرین بر تورک ، قارشیشنده ادیب
و وزیر هیئت بولویور . غرب و شرق اسانده
موسیقیسی بو آخورک صحه اتحاد ایدیلن برکوشه سنده

برله شور و ایکیله شور . صنعتک نفخ ایستدیکی آسپی ،
بدیی ذوق و احتیاجله محول بر زمره سامعین او
صالون اتخاذ ایدیلن قسمند بر صنعت آیینی اجرا
ایدر کی سسبز بر وجد ایچنده طوبلانیور ..

ایشته او اسکی آخورده صف ، صف دیکلرین
خلاق ایچنده و برکوشه ده بنده امثالسز ، درین
بر ذوق ایله بتون روح موسیقیک غازه هیجانته
صاردلی ، سسبز و عادتاً نفسیز بر حالده دیکارکن

کندی کندیه « هیچ شبهه سز ، دیوردم . یکی
نسل صنعتک قیمت و قدسیتی تقدیر ایدمک . « اوت ..
دیارلرند الاکن بارکیر جیفه لرینک ایزلری دوران
او ملوت قشله آخورنده موسیقینک سحرینه تودیم
هویت ایدن گنجلاک بکا بو قوتی امید تلحقین
ایدیوردی . فی الحقیقه حرب و ضرب مناسبتیه
آوروپا مدنیتی یقیندن کورن و اورتک آلان صوک
نسل صنایع نفیسه ایچین جوق درین بر علاقه کوستر بیور ،

صنعتی که مهم بر مؤسسه اجتماعیه تاقی اییدیور .
یالکیز بتون بدیی صنایع شعبه لرینک ملی تربیه ده
چوق کسکین بر روی اولدی او توتولاملیدر .
ملنلرک حرب و سکون سنده لرند دوغوردینی صنعت
اثرلرینه باقیله جق اولورسه بو حقیقت درحال
تظاهر ایدر . آلتیاده ده ، فرانسه دهده حرب
دوره لرند کرک محنه لره ، کرک مشهرلره اکثریتله
یالکیز مملکتک کچر دیکر صفحه لرله علاقه دار - اک
ملی اثرلر - و متعاقب سنده لرده ایسه نه خریدن ،
فقط دوغوردینی یخایندن باحث اثرلر میدان کلدیک
بوده نه مملکتک کچر دیکر بر یکی ساقیه و یا اختلال -
صفحه سنده عائد اولقه برابر دها عمومیه شیر و بتون
بشرینه خطاب ایدر شیکلدر .

بتون بو اثرلر حرک لهنده و یا علینده فقط
هر حالده اولای یوردنیک اثرلرینی نقش و ترنم ایشدر .
بونک ضروری و لازم بر حال اولسنه رغما بزه بو
خصوصده کی لایقیدی مع التأسف کثافتندن نک آز
غائب ایدر .

بوراده همان شکران ایله قید ایدهلم که محاربه مک
مملکتیه آشیلادینی آجیلردن اک زیاده ایچین ایچین
سیرلایان و حسن ایستدیکلری درین انطباعلری اثرلرینه
عکس ایستدیرن رساملرین اولشدر . اگرچه صنعتکارک
رومی و آتی هیچ بر قیده مربوط اولایه جق ،
لکن سینه سنده دوغوب یاشادینی مرق و محیطک
کچر دیکر احوالین هیچ بر حصه انطباع و الهامه ده
رام اولایه جقمی ؟ باخصوص بوله بر اثر الهامک ده
زیاده نافع اوله جندی ده دوشونولورسه بوندن
صنعت اثرلرینک مطلقا مفید اولسنی ایستور معناسی
چقارتیلاملیدر . یالکیز صنعت اثرلرینک دوغوردن
دوغرویه کندی بنگلرک سسی ، کندی روحک
معکس اولسنی ایستوروز . ایشته آراشدیرمق ایستدیکز
نقطه به کلدک . نجبا بزم تاشا سنده بزم روحک

سسی می؟ اوہلہ طن ایڈیورم کہ بو سوآلہ وھاہ
منفی برحواب ویرمکده تردد ایتہمک ایجون یالکز
کور اوللق کافیدر .

بك آشكاردر كه تيار و سوزى ده غریدن آلدیمن .
معین و عصرى شكلوله اصلاح ایتكده بن ،
قط عبا بویك شكلار و آناله ترمن و تمیل استدیكن
اثرلری كندى و حرك سوزكندن كیبردیكن زمان
آزده قالان شنى استدیكن رنگ احتوا ایدیه رى ؟
هیچ شبهه برك ، خاب .. چونكه بن اوله لازم
اولدینه قوتله اعتقاد ایدیه بركه باقرض سامی بكك
بر تابولسند كوردیكن ، خطوطى ، الوان و اطالیه
بز اوستنه عكس و ترمن اغش ملی بر آئنی نه قدر
صمیمتله غمه بوسم ، صحنه ده تمیل و تمیل ایده حكم
اشخاصی و او اشخاصك یشادین وقعه قی ده - ده شونوش ،
دووش حاصلی بتون اوصاف فارق و آنالیه او قدر
غمه لی یم ، لكن سنه لردن بری بوقدر « بزم » اولان
بودرجه « بزی » كوستن بر اثرى هیچ صحنه من
یشاتامادى و سنه لردن بری ملی تماش سالامه سنده
برتك اسمدن نقشه بولده اثبات وجود ایدن بر
ایكنجی اسمی مع الأسف وضو له او قیاموروز .
بوك ممتاز و استاد اولتی استعدادین كوستن سمد
اولسه تماش من حقیقه بتون بتون امیدیز برخسته
حائده كوروله حك و اكثر با سیه مزده اشخاصك
دوشونیم ، حسن ادبى ، بركه ، امله یشایشی آدابه ،
قادر من آدابه ، او ینامدن آدابه اولدینه نظر آ
صحنه منى بو هنرم « دام الاك دایستون ! » دن
قورناروق امكنی قده قالیه جدی . نه یازینك تماش
صنعتی اصلاح و ملی بر مؤسسه - وجوده كیرمك
مقصدیه اولانان یكانه هیتیمز دارالبداع اداره سی ده
آئنی سنه لك عمرى یچنده ملی تماش ، و انلری یتشد بركه ،
كنج استعدادلری تشویق و ارشاد ایتك ایچین بر
مسابقه بیله آچامادى . حاصلی تماش منك تام معناسیه
لی اولانیدسی ایچون بو ویزدن چوق ده اساسلی
چاره و عاملر وارد .

بن ، سوکلی مملکت زده بدبخت صنعتگر برکن
لایق اولدنی مرتبه ارتقا واعلا ایده جکنه قطعاً
ایمان ایدبورم . یالکز بوکوزل حقیقی ادراک ایده.
بیلمه من ایچین یوکسک ، صارصیماز ویکیلدن عزلی
برجحد لازم . بقالم بونه وقت دوغوجق ؟ . فقط بوندن
دها اولده بوخصوصده اولاه حکومت ، سوکراخلقه
وتماشایونه عائد برطاقم وظیفه لر واردر . بوناردنه
اوکرده کی مصاحبه زده یجت ادرز .

اسماعیل غالب

1001

بخشی فنیہ و آری

اوزون زماندر اکثر قریخری چوق مهم خطابه
دوشورهن غیخی فقیهک امری خنده بزمده آله کی
وفاق نسبنده محاکات تاریخیه سردینه کریشمه منه
الک بودک سبب ، بوخوصوصده اهمیتندن چوق آز
یازی یازلدیغیدر .

بزرده کی تاريخچيلر چوق جانلي وىمهم مسئلەلرک
بعضيلارنى فقدان وئالغۇدن، بعضيلارنىخە فضلە مېھولاتە
يورۇندىكىدن تەدقىقە کىرېتىمىزلىر . ذاتاً بۈگۈن علمک
چوق درىن نەقلەلرئەندە تەدقیقاتئەندە بولۇغۇش ذواتک
آثاری اوقدر کۈچۈک بىرکۈن طونارکە ، سطحى
اثرلرک درئەندە برى قدرده دکلەر . مملکتئەندە علم
واثر بىجرانى صۈک درجە بۈيۈکلەر . بۈگۈن تورکئادە
تۈرکئانە دائر آورۇبادەکی آثارک بلىکە اللی دە برى
قدر کتاب بۈقدر . هله تۈرک تاريخنک دها مخطوط
اساسئەنى کۈستۈر برائىمىزک بولغۇمىسى مملکت
ايچۈن طبعى بک بۈيۈک عاردر .

« یحشی فقیہ » ك بركتانی بولندیقی ایلک اول
 كاتب چایی نك « كشف الغنون عن اسماء كتب الفنون »
 نام اثرندن اوكر منوروز . مشارالیه « عاشق پاشازاده »
 نك كتابی یازاركن . « انه اخذه عن كتاب الشيخ
 یحشی فقیہ بن الیاس و كان الشيخ یحشی اودع فيه
 ماسمعه من والده الیاس وهو من ائمة السلطان اورخان » .
 دسه بو اثرندن تحت اندیور .

کاتب چلبیك عبارتست از آکلا بوزر که عاشق
پاشا زادیه مأخذ اولان اثر بوغنی فقہک کتابی
امین . حالیکه عاشق پاشا زادہ بوجہ حقندہ
« مناقب آل عثمانی ثانیلدم خانہ کاتبہ امام اوغلیندن
نقل ایدرن . » دیور . بوندن اولکی عبارتدہ
غشی فقہک اوندہ خستہ یاندینی سوبلور .
بویضا حاتدن اودورده صاغ اولان غشی فقہک بر
اثر یازدینی دکل احمد عاشقہ، کورہ بیلدیکی ودویہ
بیلدیکی وقعہلری حکایہ ابتدکی آکلا شیلور . لکن
کاتب چلبی احمد عاشق غشی فقہک کتابی مأخذ اتخاذ
ابتدیکی سوبلہ شدی . فقط اصل کتاب صاحبک
غشی فقہی راوی اولارق کوسترمنہ قارشی بر
دیگرینکدہ عکسفی ادعا ایتدی . بالطبع قبول اولنہ ماز .
بوخصوصہ کاتب چلبی نک برخطایہ دوشدیک آشکاردر .
اگر بوبلہ بر کتابی احمد عاشق کندی اثرینہ مأخذ
اتخاذ ایتش اولسہ ابدی، هر حالہ غشی فقہی راوی
اولارق کوسترمنزدی . بناء علیہ غشی فقہک بر کتابی

درگاه

بو قدر . او ، يالکز ايشند گلرني و كوره بيله گلرني
احمد عاشق به نقل ايشدرد . كاتب چلي مذكور
اُترنده « ذكر في » ديه رك عاشقك اُترنده يازدغني
سوله سي خطاسني ده اواض برسورنده كوستر .
چونكه بو قارنده سوله دكمز كي احمد عاشق اويله
برشي سوله مور . بناء عليه كاتب چلي اوعبارني
ياكاش آكلاه برق احمد عاشق به اسناد ايله بيله
ركتاب اورنه به چيفار مشدر .

مجموعہ علمی، جزء ۱، ص: ۴۴ «بومستله حقنہ
نہری، ملائک «جہانما» سندہ کی شو عبارہ فی نقل
ایبہور: «بعض قاتن اشدتم کہ حتی قدوة المثین
ولانا اباس ابتد، بن اووٹاک ارکا بداریہ
بولوشدم بیرکی ایدی. ایندی آعدن و ددمدن
اشتدم.

موكره » بوندن كاتب چلبى نك بواسى الياس ديه
ضبطه ايتسى خاطره كچيلير ديه به طالعہ پورويورلر.
كاتب چلبى نك بوراده كى الياس اسمنى الياس ديه
نقل ايتسى ذره قدر وارد خاطر اولاماز . چونكه
كاتب چاچى «الياس» ى بخش فنيك پدرى اورخان
غازينك امامى اولارق كوسترييور . حالبوكه بو قاربدى كى
نقري ملانك عبارتند دياس ايشه سلطان اورخانك
احصا اولدينى آشكاردر . بو الياس اورخان غازينك
دورنى كورده مش ، آنتجق اودورى ادراك ابدن
برذاته باشمندر . بونك ايچين كاتب چلبى نك الياس
حقندہ « هو من ائمة السلاطان اورخان » ديمه سئنه
بائيلرسه بوراده كى الياسك بام باشه برذات اولدينى
تظاهر ايدر .

عالي بك ده « عاشق باشازاده تاريخي » لك مقدمه سفي
 از اركن « ؤرخك مناقب توارنجي اخصار ايتدم »
 ديمكده اولسي بوبله برأثرلك موجودتي طئي توليد
 « ايتديكني سوبيلور » چاپوكه بوراده « مناقب
 توارنج » عبار مسندن مقصود « ازمنه سالفه مناقي »
 ديمكدر بزده تاريخ كلغه سي يالكر « historique
 Oeuvre » مقابلي اولارق قوللاينماز . تاريخ ؛
 « Chronogramme , Ere , Faits historique »
 « Date » مقابللزندهه استعمال اولونيور . ذاتا عالي
 بلكده سوبلديكي كمي بوني بر كتاب عد ايتش
 اولسيق . مؤلفاك ديكرا افاده سيله قابل اولاماز .

ہوتوں بویاضاحتدن واضحا آکلاشلیکر، محض
فتہک اُتری ہو قدر . ہونک عکسنی اورتاہ آناں
کاتب جلی احمد عاشق نک ایضاحہ استناد آسولہ بور .
لکن عاشق باشا زادہ بولہ برشی سولہ میور . بناء
ملہ کاتب جلی پاکلندر .

مہینہ نامی